

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETİM PROGRAMI DERS KAZANIMLARININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Gülseher YURTCU*
E-mail: benn-gulseher@hotmail.com
ORCID: <http://orcid.org/0009-0002-4668-5474>

Osman AKTAN**
E-mail osmanaktan@duzce.edu.tr
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6583-3765>

Citation/©: Yurtcu G. & Aktan O. (2024). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programı ders kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 17, 13-50.
DOI Number: <https://doi.org/10.53112/tudear.1414407>

Öz

Bu araştırmanın amacı 2018 yılı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) Öğretim Programı (4-12. sınıflar) kazanımlarının 21. yy. becerilerini yansıtmaya durumlarının değerlendirilmesidir. Araştırmanın modeli olarak durum çalışması desenlerinden değerlendirici durum çalışması deseninden yararlanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını 2018 DKAB Öğretim Programı (4-12. sınıflar) kazanımları oluşturmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan 21. yy. becerileri kazanım değerlendirme formu ile toplanmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre ders kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerine daha çok yer verildiği; bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin ise kazanımlarda daha az temsil edildiği belirlenmiştir. Alt beceriler bakımından ilkökul

* Yüksek Lisans Öğrencisi. Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce, Türkiye.

** Doç. Dr. Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Düzce, Türkiye.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Makale en az iki hakem tarafından incelenmiş, Turnitin kullanılarak benzerlik raporu alınmış ve araştırma/yayın etiğine uygunluğu teyit edilmiştir. **Ethical Statement:** It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. The article was reviewed by at least two referees, a similarity report was obtained using Turnitin, and compliance with research/publication ethics was confirmed.

Yazar Katkıları: Gülseher Yurtcu (%50); Osman Aktan (%50).

kademesi DKAB kazanımlarında en fazla yer verilen 21. yy. becerileri iletişim, öğrenmeyi öğrenme; ortaokul kademesinde öğrenmeyi öğrenme, eleştirel düşünme; lise kademesi DKAB kazanımlarında ise eleştirel düşünme ve öğrenmeyi öğrenme becerilerinin daha fazla temsil edildiği belirlenmiştir. İlkokul kademesi ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin sınırlı olduğu, ortaokul ve lise kademelerinde ders kazanımlarında becerilere daha fazla yer verildiği belirlenmiştir. Araştırma bulgularına dayalı olarak ders kazanımlarında daha az yer verilen ve DKAB Öğretim Programıyla doğrudan ilişkilendirilebilecek iletişim, iş birliği, karar verme, sosyal ve kültürlerarası beceriler gibi becerileri de yansıtan kazanımlara yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din eğitimi, Beceri temelli öğrenme, 21. yy. becerileri, Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programı, Ders kazanımları.

EXAMINING THE COURSE OUTCOMES OF THE RELIGIOUS CULTURE AND ETHICS CURRICULUM IN TERMS OF 21ST CENTURY SKILLS

Abstract

The aim of this study is to examine the objectives of the 2018 Religious Culture and Moral Knowledge (RCMK) Curriculum (grades 4-12) in terms of 21st century skills. The evaluative case study design, one of the case study designs, was used as the research model. The data source of the study consisted of the outcomes of the 2018 RCMK Curriculum (grades 4-12). The data of the study were collected with the 21st century skills attainment assessment form prepared by the researchers. Content analysis was used to analyze the research data. Content analysis was used to analyse the research data. According to the findings of the research, it was determined that learning and renewal skills were more represented in the course outcomes, while information, media and technology skills were less represented in the outcomes. In terms of sub-skills, communication and learning to learn were the 21st century skills that were most represented in the primary school level RCMK learning outcomes; learning to learn and critical thinking were more represented in the secondary school level; and critical thinking and learning to learn were more represented in the high school level RCMK learning outcomes. It was determined that 21st century skills were limited in the course outcomes at the primary school level, while skills were more represented in the course outcomes at the middle and high school levels. Based on the findings of the research, it is recommended that the course outcomes should include outcomes that reflect skills such as communication, cooperation, decision-making, social and intercultural skills, which are less common in the course outcomes and which can be directly related to the RCMK Curriculum.

Keywords: Religious education, Skill-based learning, 21st century skills, Religious culture and morals curriculum, Course outcomes.

Giriş

Değişimin çok hızlı yaşandığı bir dönemin içerisindeyiz. Dijital dönüşüm ve gelişmelerle birlikte, eğitim başta olmak üzere, sağlık, ekonomi ve sanayi gibi birçok unsur da bu durumdan etkilenmiştir. Değişimin her alanda kendini göstermesi, bu duruma kolay uyum sağlayanların küresel rekabette bir adım önde olduğu anlamına gelmektedir. Gerçekleştirilen eğitim uygulamaları ile öğrencilere çağın gerektirdiği becerileri kazandırarak, öğrencilerin bu değişime hazır olması sağlanmalıdır.

İnsanların sahip olduğu beceriler günümüzde yeterli gelmemektedir. Bu durum insanların niteliklerinde de bazı değişimlerin olmasına neden olmuştur. Artık bireylerin dijital ortamı etkin kullanması, yaratıcı düşünme, problem çözme, sözlü ve yazılı iletişim becerilerine sahip olma ile analitik düşünme algoritmalarını anlamaya yönelik becerilere ihtiyacı söz konusudur (Koçak vd., 2021). Sistemli ve planlı olarak bu becerilerin öğrencilere kazandırılması ise ancak eğitim ile mümkündür (Ağaoğlu & Demir, 2020).

Eğitim, sosyal ilişkiler oluşturmaya, toplumun önemli problemlerini çözmeye ve toplumun temelini oluşturarak, istenilen becerilere uygun insan yetiştirmeye yardımcı olur (Apple, 2013). Toplumlar tarafından okulların koruyucu ve toplumu dönüştürücü rolünün fark edilmesiyle, eğitime verilen önem artmaya başlamıştır (Leal Filho vd., 2018). Değişen koşullar ile birlikte dünya çapında her ülkede eğitim daha fazla toplumun odağında yer almaya başlamış ve eğitime ayrılan kaynaklar artmıştır (Nowak & Dahal, 2016). Çünkü eğitim sistemi aracılığı ile okullar günümüzde kültürümüzü, geleneğimizi, değerlerimizi koruma ve toplumdaki yeni dönüşümler arasındaki dengeyi sağlama konusunda önemli sorumluluklar üstlenmektedirler (Varvarigos, 2020).

Eğitimin amaçları, bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına, zamana, ülkelerin yönetimlerine göre değişebilen dinamik bir yapıya sahiptir (Türkkahraman, 2015). Örneğin, geçmiş yüzyıllarda okuma yazma bilmek, yönergeleri takip etmek ve çalışkan olmak gibi beceriler yeterli görülürken, günümüzde ise kendi kendine öğrenmeyi yönetebilen, yaşam boyu yetkin öğrenen bireyler yetiştirmek daha anlamlı hale gelmiştir (Demirel, 2021; Ertürk,1982; Sönmez, 2010). Yaşam boyu ihtiyaç duyulan bilgi ve beceriler okullarda öğretim programları aracılığı ile öğrencilere kazandırılmaktadır (Maton, 2009; Siuty vd. 2018).

Öğretim programları, uygulayıcılara bir rehber niteliğinde olup, belirlenen ve istenilen hedeflere ulaşabilmek için neleri, nasıl yapmamız gerektiğinin cevabını bize vermektedir (Young, 2018). Bu nedenle öğretim programlarının toplumun, bireyin ve çağın gerektirdiği ihtiyaçları karşılıyor olması beklenmektedir (Macdonald, 2003; Priestley, 2011). Bu kapsam doğrultusunda 2018 yılında MEB, uluslararası sınav sonuçları (PISA, TIMSS), yeterlilik çerçeveleri, şura kararları, kalkınma planları ve 21. yy. becerileri de dikkate alarak yapılandırmacı bir yaklaşımla öğretim programları ve öğrencilere kazandırılacak hedefleri yeniden tasarlama yoluna gitmiştir (Gelen, 2017; Yürük & Topchubaev, 2022).

Öğretim programlarında yer alan hedefler, öğrenci, toplum ve konu alanı gözetilerek belirlenmektedir. Hedefler, ülkenin eğitim anlayışını belirten uzak hedefler, öğretim programlarının ilkelerini belirten genel hedefler ve ders düzeyinde öğrenciye kazandırılması gereken istendik özellikleri kapsayan ders hedefleri olarak sınıflandırılmaktadır (Demirel, 2021). Günümüze kadar öğretim programlarında okuma yazma, aritmetik hesaplama, sözlü ve yazılı kendini ifade edebilme gibi temel akademik becerileri içeren öğrenim hedeflerine ağırlık verilmiştir (Joynes vd., 2019). Bireylere öğrenme özerkliği ve sorumluluğu kazandırılmaya çalışıldığı günümüz toplumunda daha kapsamlı hedeflere ihtiyaç vardır. Günümüzde bireylere iş birliği, problem çözme, iletişim, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, teknolojik yeterlik gibi çok yönlü becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır (Darling-Hammond vd., 2020). Örneğin iş birliği becerisi; aynı zamanda tutumları, değerleri, bilişsel becerileri ve iş birliğine ilişkin motivasyonu da içerisinde barındıran önemli bir beceridir (Rychen & Salganik, 2003). Her ders düzeyinde hazırlanan öğretim programları aracılığı ile derslerde öğrencilere bu becerilerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu derslerden biri de Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ilkököl 4. sınıftan, lise 12. sınıfa kadar haftada 2 saat zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretim programında öğrencinin aktif, öğretmenin ise rehber olduğu eğitim anlayışı esas alınmıştır. Bu anlayışa göre; öğrencinin bilgiyi anlamlandırarak zihninde yeniden yapılandırması gerekmektedir. Bunun yanı sıra eleştirel düşünme, etkili iletişim, karar verme ve akıl yürütme, problem çözme gibi becerilerin geliştirilmesi de hedeflenmiştir (MEB, 2018a). Din eğitimi; bilgiyi vermekle birlikte, akıl yürüterek doğru bilgiye ulaşmayı, körü körüne inanmak yerine, sorgulamayı gerektiren bir süreçtir (Plummer vd., 2020). Birey bu süreç içerisinde hayatın anlamını keşfederek, bilinçli dindarlığa ulaşmış olur. Aynı zamanda birey, hayat boyu gerekli olan bilişsel, duyuşsal ve bilimsel becerileri de edinmiş olur (Krok, 2015).

Toplumun sadece var olan iş olanaklarındaki değişimler için değil, aynı zamanda günümüzde henüz var olmayan işler için de eğitilmeleri gerekmektedir (Li, 2022; Weise, 2020). Dünyada başarılı olabilmek ve toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, herkes tarafından kabul görmüş üst düzey yeterliliklere “yirmi birinci yüzyıl (21. yy.) becerileri” denilmektedir (González-Pérez & Ramírez-Montoya, 2022; Rotherham & Willingham, 2010). Kurum ve kuruluşlara göre bu becerilerde farklılıklar olsa da Tablo 1’de görüldüğü gibi hepsinin ortak olarak üzerinde durduğu beceriler (Van Laar vd., 2020; Voogt & Roblin, 2010) de mevcuttur.

Tablo1: 21. yy. Becerileri, Benzerlik ve Farklılıklar (Voogt & Roblin, 2010)

Tüm Çerçevelerde Bahsedilen	Çoğu çerçevede bahsedilen (P21, İSTE, ATCS, EnGauge)	Birkaç çerçevede bahsedilen	Sadece bir çerçevede bahsedilen
İş birliği	Yaratıcılık	Öğrenmeyi öğrenme (ATCS, AB)	Risk alma (One Gauge)

İletişim	Eleştirel düşünme	Kendini yönlendirme (P21, En Gauge, OECD)	Anlaşmazlıkları yönetme (OECD)
Bit Okuryazarlığı	Problem çözme	Planlama (One Gugne, OECD)	Girişimcilik (AB)
Sosyal ve kültürel beceriler	Verimlilik (ATCS hariç)	Esneklik ve uyarlanabilirlik (P21, En Gauge) Temel Konular: Matematik, iletişim, ana dil, bilim (AB, P21, ATCS) Tarih ve sanat (P21, ATCS)	Disiplinerarası Temalar (P21) Temel Konular: Ekonomi, coğrafya, hükümet ve yurttaşlık bilgisi (P21)

Bireyin içerisinde bulunduğu toplumla iletişim ve iş birliği içerisinde olması, yaşam için gerekli yerel ve evrensel bilgi ve beceri ve değerleri kazanması, meslek sahibi olması ve bu ihtiyaçlarının eğitim yaşamı içinde karşılanması gerekmektedir (Appiah, 2008; Mannion vd., 2016). Eğitim, toplumu değiştirme ve geliştirme gücüne sahip olduğu için, toplumun değişen beklenti ve ihtiyaçlarına da hizmet etmelidir. Bu nedenle eğitimin hedefleri durağan bir yapı olmak yerine, zamanla değişerek, tekrar yorumlanması gereken hedefleri içermektedir (Lauder vd., 2006; Shor, 2012). Günümüzde tüm dünyada kabul gören 21. yy. becerilerinin öğrencilere kazandırılması önem kazanmaya başlamıştır. Bu beceriler odak noktalarından dolayı kurumlara göre farklılıklar gösterse de iş birliği içinde çalışma, etkili iletişim gerçekleştirme, bilgi-medya-teknoloji okuryazarlığı, sosyal ve kültürel becerileri ortak 21. yy. becerileri olarak ifade edilmektedir (Greenhill, 2010; Ng, 2023). Öğretim programlarında yer alan hedeflerin de bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasına katkı sağlayabilir.

1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Öğretim programlarında yer alan hedeflerin 21. yy. becerilerini yansıtmaya durumuna ilişkin çalışmaların son yıllarda yoğunluk kazandığı söylenebilir. Bu bağlamda alanyazında farklı öğretim programlarında 21.yüzyıl becerilerinin incelendiği araştırmalar (Atik & Yetkiner, 2021; Çelebi & Altuncu,2019; Demir & Özyurt, 2021; Dilekçi & Karatay, 2021; Doğan, 2020; Erdamar & Barası, 2021; Kalemkuş, 2021; Kayhan vd., 2019; Kurata vd., 2022; Kurata, 2023; Ültay vd., 2021; Yüksel vd., 2023) söz konusudur. Bu araştırmalar incelendiğinde fen bilimleri, matematik, Türkçe, İngilizce, sosyal bilgiler gibi derslerin öğretim programlarının ağırlıklı olarak incelendiği görülmektedir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde 21. yy. becerileri ortaöğretim düzeyinde bir çalışmada ele alınmıştır (Ünal, 2023). Bu araştırmada araştırmazdan farklı olarak, 2018 yılı öğretim programı ile birlikte 1992, 2010 yıllarına ait öğretim programları, program değerlendirme öğeleri, vizyon, açıklamalar, program yapısı gibi başlıklar 21. yy. becerileri bakımından değerlendirilmiştir. Doğan (2020) tarafından yapılan araştırmada ise ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ile birlikte Felsefe, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya ve İngilizce dersleri 21. yy. becerileri bakımından

değerlendirilmiş, bu becerilere yönelik öğretmenler ile görüşmeler yapılmıştır. Öğretim programlarının yer alan 21. yy. becerilerinin belirlenmesi dışında farklı eğitim kademelerinde öğrenim gören öğrencilerin 21. yy. becerilerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar da söz konusudur. Bu bağlamda İder ve İpek (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırmada yükseköğretim düzeyinde din eğitimi alan öğrencilerin ileri düzeyde 21. yy. becerilerine sahip oldukları belirlenmiştir. Arıcan ve Mutlu (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise imam hatip lisesi öğrencilerinin 21. yy. becerileri ile algıladıkları okul iklimi arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ilişki belirlenmiştir. Araştırmalarda da görüldüğü üzere din eğitimi öğretim programlarının 21. yy. becerileri açısından değerlendirilmesi, farklı kademelerde öğrenim gören öğrencilerin 21. yy. becerilerinin belirlenmesine yönelik çalışmaların arttığı, 21. yy. becerilerinin din eğitiminde ilgi görmeye başladığı söylenebilir.

İlgili alanyazını incelendiğinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi kapsamında 21. yy. becerilerinin müstakil olarak ele alındığı araştırmalarda söz konusudur. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi kapsamında eleştirel düşünme (Çetin, 2013; Demirel Uçan, 2022; Gök, 202; Karagöz & Doğan, 2016), problem çözme (Yiğit, 2021) gibi alt düşünme becerilerinin ele alındığı çalışmalar söz konusudur. İlgili alanyazını incelendiğinde ortaöğretim düzeyinde araştırmalar olmakla birlikte, ilkökul ve ortaokul kademesi öğretim programı kazanımlarının 21. yy. becerileri açısından incelenmesine yönelik, 21. yy. becerilerin öğretim programları kazanımlarında kademelere göre dağılımını yansıtan, bir bakıma müfredat incelemesi yönüyle boylamsal sayılabilecek kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte ortaöğretim ve yükseköğretimde din eğitiminde 21. yy. becerilerine yönelik bazı araştırmalar yapılmış olmasına karşın (Arıcan & Mutlu, 2023; Doğan, 2020; İder & İpek, 2023; Tosun, 2019), ilkökul ve ortaokul kademesinde araştırmaların sınırlı olmasının da önemli bir eksiklik olduğu görülmektedir. Bununla birlikte günümüzde 21. yy. becerilerinin bu kadar revaçta olduğu bir süreçte bu çalışmanın yapılmamış olması alanda eksiklik olarak görülmektedir. Ayrıca DKAB Öğretim programında yer alan kazanımlarının 21. yy. becerilerini yansıtmadığı durumlarının değerlendirilmesi sonucu elde edilen bulguların din eğitiminde program geliştirme çalışmalarına katkı sağlaması beklenmektedir. İlkokuldan liseye DKAB Öğretim programı ders kazanımlarının 21. yy. becerilerini yansıtmadığına ilişkin bulguların, bu becerilerin kademelere göre derslerde öğretimine ilişkin öğretmenlere ve program geliştirme uzmanlarına önemli katkılar sağlaması muhtemeldir. Bu bağlamda araştırmada temel problem “DKAB Öğretim programı (4-12. sınıf) ders kazanımları, 21. yy. becerilerini ne kadar yansıtmaktadır?” olarak ifade edilmiştir. Bu temel amaca yönelik aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. DKAB Öğretim programı ilkökul kademesi ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dağılımı nasıldır?

2. DKAB Öğretim programı ortaokul kademesi ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dağılımı nasıldır?

3. DKAB Öğretim programı lise kademesi ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dağılımı nasıldır?

4. DKAB Öğretim programı ilkokul, ortaokul ve lise ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dağılımı nasıldır?

2. Sınırlılıklar

DKAB Öğretim programı (4-12. sınıf) ders kazanımlarının 21. yy. becerileri açısından incelendiği bu araştırmanın sonuçları aşağıdaki sınırlılıklar dikkate alınarak değerlendirilmelidir. İlk olarak araştırma nitel yöntem ve nitel veri araçlar ile ulaşılan bulgularla sınırlıdır. Araştırmada 21. yy. becerilerinin sınıflandırılmasına yönelik Partnership for 21 Century Skills (Alismail & McGuire, 2015; Erdamar & Barası, 2021; OECD, 2012; Trilling & Fadel, 2009) beceri sınıflandırmasının esas alınması ikinci bir sınırlılıktır. Üçüncü bir sınırlılık olarak, beceri sınıflandırması doğrultusunda kazanımların beceriler ile ilişkilendirilmesi, iki araştırmacı ve üç uzmanın görüşleri ile sınırlıdır.

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

DKAB Öğretim programı (4-12. sınıf) ders kazanımlarının 21. yy. becerileri açısından incelenmesinin amaçlandığı araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiştir. Durum çalışmalarında ele alınan konu veya durum, farklı boyutları ile ele alınarak derinlemesine araştırılır (Merriam, 2013). Bu araştırma da durum çalışmaları açısından değerlendirici durum çalışmaları kapsamında yer almaktadır. Değerlendirici durum çalışmalarında, ele alınan konu veya durumun tanımlanması, açıklanması ve elde edilen bulgulardan hareketle bir sonuca varılmasını ifade eder (Merriam, 2013). Bu çalışmada da DKAB Öğretim programı (4-12. sınıf) ders kazanımlarının 21. yy. becerileri açısından karşılaştırılması amaçlandığı için değerlendirici durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Durum çalışmaları ile ulaşılan sonuçlardan uygulama süreçlerinin iyileştirilmesi ve sonraki araştırmalara veri sağlanması amaçlanmaktadır (Hesse-Biber & Leavy, 2011).

3.2. Araştırmanın Veri Kaynağı

Araştırmanın verilerini DKAB Öğretim programı (4-12. sınıflar) ders kazanımları oluşturmaktadır. Ders kazanımları 21. yy. becerileri açısından değerlendirilmiştir. Sınıf düzeyinde ders kazanımlarının sayısı aşağıda Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2: DKAB ders kazanımların eğitim kademesi ve sınıf düzeylerine göre dağılımı

Eğitim Kademesi	Sınıf	Kazanım sayısı
İlkokul	4.sınıf	19

Ortaokul	5.sınıf	29
	6.sınıf	24
	7.sınıf	25
	8.sınıf	28
Lise	9.sınıf	21
	10.sınıf	29
	11.sınıf	17
	12.sınıf	22

Öğretim programlarında kazanım sayıları incelendiğinde, ilkokul kademesinde 19, ortaokul kademesinde 106, lise kademesinde 109 olmak üzere farklı sınıf düzeylerinde toplam 214 ders kazanımı incelenmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan 21. yy. becerileri kazanım değerlendirme formu ile toplanmıştır. Hazırlanan 21. yy. becerileri kazanım değerlendirme formunda sınıf düzeyi, kazanım, ilişkili olduğu 21. yy. becerisi ve alt beceriler başlıkları yer almaktadır.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizi, bir araya getirilen verilerin sıklığı incelenerek kategoriler üzerinden çözümlenmesidir (White & Marsh, 2006). Araştırma kapsamında ilk olarak sınıf düzeyinde ders kazanımları tablosu oluşturulmuştur. Araştırmada 21. yy. becerileri olarak Partnership for 21 Century Skills (P21) 21. yy. beceri sınıflaması esas alınmıştır. Bu beceri sınıflamasında 21. yy. becerileri; öğrenme ve yenilenme becerileri (problem çözme, yaratıcılık, eleştirel düşünme, yenilikçilik, iletişim, iş birliği, karar verme, öğrenmeyi öğrenme), bilgi, medya ve teknoloji becerileri (bilgi okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı, medya okuryazarlığı) ile yaşam ve kariyer becerileri (esneklik ve uyum, girişimcilik, özyönetim, üretkenlik, hesapverilebilirlik, liderlik ve sorumluluk, sosyal ve kültürlerarası beceriler) boyutları ve alt becerilerden oluşmaktadır (Alismail & McGuire, 2015; Erdamar & Barası, 2021; OECD, 2012; Trilling & Fadel, 2009). Araştırmacılar tarafından bağımsız olarak her bir ders kazanımını ilgili 21. yy. becerileri ayrı ayrı kodlanmıştır. Daha sonra iki araştırmacı tarafından yapılan kodlar karşılaştırılarak, görüş birliği ve ayrılıkları belirlenmiştir. Görüş ayrılığı olan ve görüş birliği sağlanamayan kodlara ilişkin tekrar uzman görüşü alınarak tek bir kazanım ve 21. yy. beceri tablosu oluşturulmuştur. Kazanım ve 21. yy. becerilerine ilişkin karşılaştırmaların doğruluk ve uyumunu ölçmeye yönelik olarak üç alan uzmanından ayrıca görüş alınmıştır. Uzmanlardan alına görüşler sonucu kazanım ve beceri tablosuna son şekli verilmiştir. Bu kapsamda kazanımlara ilişkin ulaşılan 21. yy. becerilerine ilişkin sınıf düzeyinde karşılaştırma tabloları sunularak, yorumlanmıştır.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel desende yürütülen çalışmalarda geçerlik çalışmaları, inandırıcılık, aktarılabirlik; güvenirlilik ise güvenilebilirlik, doğrulanabilirlik kavramları ile ifade edilmektedir (Merriam & Tisdell, 2016). Araştırmanın geçerlik ve güvenirlilik sürecine ilişkin çalışmalar aşağıda özetlenmiştir:

İnandırıcılık çalışmaları kapsamında araştırmada veri setinin oluşturulması ve analizinde, veriler üzerinde uzun süreli çalışma ve etkileşim sağlanmış, veriler ayrıntılı betimlenmiş ve veriler araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Aktarılabilirlik çalışmaları kapsamında araştırmacının verileri, verilerin toplanması, kodlama, eşleştirme tablolarının oluşturulması ayrıntılı olarak betimlenmiştir. Güvenilebilirlik bağlamında araştırmacının amaç ve yöntemi ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Araştırmacının ham verilerini DKAB Öğretim programı (4-12.sınıf) ders kazanımlarından elde edilmiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan her türlü kodlamada ham verilere sadık kalınmıştır. Kodlamalara ilişkin araştırmacılar arası denetim ve uzman denetimi sağlanmıştır. Doğrulanabilirlik kapsamında ise elde edilen ham veriler, kodlamalar, tablolar, araştırmacılar arasında alınan notlar ile bilgi alışverişleri gerektiğinde teyit edilmek amacıyla elektronik ortamda arşivlenmiştir.

4. Bulgular

4.1. DKAB Öğretim Programı İlkokul Kademesi Ders Kazanımlarında 21. yy. Becerileri

Araştırmacının birinci alt problemi “DKAB Öğretim programı ilkököl kademesi ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dağılımı nasıldır?” şeklinde ifade edilmiştir. İlkokul 4. sınıf DKAB Öğretim programında yer olan kazanımlar ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine Tablo 3’ te yer verilmiştir.

Tablo 3: DKAB 4. Sınıf Kazanımları ile İlişkilendirilen 21. yy. Becerileri

Beceriler	Alt beceriler	N	%	İlişkili kazanımlar
1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Problem çözme	0	0	-
	Yaratıcılık	0	0	-
	Eleştirel düşünme	2	11	4.3.1. Bireyin güzel ahlaklı olmasında dinin rolünü fark eder. 4.3.2. İnsani ilişkilerin gelişmesinde sevgi ve saygının önemini ve gerekliliğini savunur.
	Yenilikçilik	0	0	-
	İletişim	1	5.5	4.1.1. Dinî ifadeleri, günlük konuşmalarda doğru ve yerinde kullanır.
	İş birliği	0	0	-
	Karar verme	0	0	-
	Öğrenmeyi öğrenme	14	78	4.1.2. Tekbir ve salavatı söyler. 4.1.3. Dilek ve dualarda kullanılan dinî ifadelere örnekler verir. 4.1.4. Sübhaneke duasını okur, anlamını söyler. 4.2.1. İslam’ın inanç esaslarını sıralar. 4.2.2. İslam’ın şartlarını söyler. 4.2.3. Kur’ân-ı Kerim’in iç düzeni ile ilgili kavramları tanımlar. 4.2.4. Âmentü duasını okur, anlamını söyler. 4.3.3. Fâtiha suresini okur, anlamını söyler.

					4.4.6. Salli ve Barik dualarını okur, anlamını söyler.
					4.4.1. Hz. Muhammed'in (as) doğduğu çevrenin genel özelliklerini açıklar.
					4.4.2. Hz. Muhammed'in (as) aile büyüklerini tanıır.
					4.4.3. Hz. Muhammed'in (as) doğumu, çocukluk ve gençlik yıllarını özetler.
					4.4.5. Hz. Muhammed'in (as) Mekke ve Medine yıllarını özetler.
					4.5.1. İslam dininin temizliğe verdiği öneme örnekler verir.
2. Bilgi,	Bilgi okuryazarlığı	0	0	-	
Medya ve	Bilgi ve iletişim				
Teknoloji	teknolojileri okuryazarlığı	0	0	-	
Becerileri	Medya okuryazarlığı	0	0	-	
	Esneklik ve Uyum	0	0	-	
	Girişimcilik	0	0	-	
3. Yaşam ve	Özyönetim	1	5.5		4.5.2. Temiz ve düzenli olmaya özen gösterir.
Kariyer	Üretkenlik	0	0	-	
Becerileri	Hesapverilebilirlik	0	0	-	
	Liderlik ve sorumluluk	0	0	-	
	Sosyal ve kültürlerarası beceriler	0	0	-	

DKAB 4. sınıf kazanımlarında en çok öğrenme ve yenilenme becerilerinin temsil edildiği, yer verildiği, daha sonra sırasıyla yaşam ve kariyer becerilerinin temsil edildiği belirlenmiştir. Bilgi, medya ve teknoloji becerileri boyutunun ise öğretim programında temsil edilmediği belirlenmiştir. DKAB kazanımlarının 21. yy. becerileri yansıtma durumları bakımından dengeli bir dağılım göstermediği belirlenmiştir. Program kazanımlarında en fazla ilişkilendirilen beceriler öğrenmeyi öğrenme (N=14) ve eleştirel düşünme (N=2) becerileridir. İlkokul kademesinde birçok 21. yy. becerisinin ders kazanımlarında yer almadığı görülmektedir.

4.2. DKAB Öğretim Programı Ortaokul Ders Kazanımlarında 21. yy. Becerileri

Araştırmanın ikinci alt problemi "DKAB Öğretim programı ortaokul ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dağılımı nasıldır?" şeklinde ifade edilmiştir. DKAB Öğretim programında yer alan ortaokul kademesine ilişkin kazanımlar ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine sınıf düzeyinde sırası ile yer verilmiştir.

5. Sınıf Kazanımlarında 21. yy. Becerilerine Yer Verilme Durumu

DKAB 5.sınıf kazanımlar ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4: DKAB 5. Sınıf Kazanımları ile İlişkilendirilen 21. yy. Becerileri

Beceriler	Alt beceriler	N	Yüzde (%)	İlişkili kazanımlar
1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Problem çözme	0	0	-
	Yaratıcılık	1	3.45	5.1.3. Allah'ın (c.c.) <i>Rahmân ve Rahîm isimlerinin yansımalarına örnekler verir.</i>
	Eleştirel düşünme	7	24.15	5.1.1. Evrendeki mükemmel düzen ile Allah'ın (c.c.) varlığı ve birliği arasında ilişki kurar.
				5.1.2. Allah'ın (c.c.) her şeyin yaratıcısı olduğunu fark eder.
				5.1.4. Allah'ın (c.c.) her şeyi işittiğinin, bildiğinin, gördüğünün ve her şeye gücünün yettiğinin farkında olur.
				5.1.5. Allah'a (c.c.) imanının, insan davranışlarına etkisini fark eder.
	Yenilikçilik	0	0	5.2.1. Ramazan ayı ve orucun önemini fark eder.
				Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile fertlerinin güzel davranışlarını değerlendirir.
				5.4.3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile fertlerinin güzel davranışlarını değerlendirir
				5.5.4. Örf ve âdetlerimizde yer alan dinî unsurları fark eder
İletişim	0	0	-	
İş birliği	0	0	-	
Karar verme	0	0	-	
Öğrenmeyi öğrenme	12	41.4	5.1.6. Duanın anlamını ve önemini örneklerle açıklar.	
			5.1.7. Hz. İbrahim'in (a.s.) tevhide davetini özetler	
			5.1.8. İhlâs suresini okur, anlamını söyler	
			5.2.2. Ramazan ayı ve oruçla ilgili kavramları örneklerle açıklar.	
			5.2.5. Rabbena dualarını okur, anlamını söyler.	
Öğrenmeyi öğrenme	12	41.4	5.3.6. Tahiyat duasını okur, anlamını söyler.	
			5.4.1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hz. Hatice (r.a.) ile evlilik sürecini özetler.	
			5.4.2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile içi iletişimine örnekler verir.	
			5.4.5. Kevser suresini okur, anlamını söyler.	
			5.2.4. Hz. Davud'un (a.s.) hayatını özetler.	
Öğrenmeyi öğrenme	12	41.4	5.5.2. Musikimizde dinin izlerine örnekler verir	
			5.5.5. Hz. Süleyman'ın (a.s.) hayatını özetler.	

2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi okuryazarlığı	2	6.90	5.5.1. Mimarimizde yer alan dinî motifleri inceler. 5.5.3. Edebiyatımızdan dinin izlerine örnekler bulur.
	Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı	0	0	-
	Medya okuryazarlığı	0	0	-
3. Yaşam ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	5	17.20	5.2.3. Kültürümüzde Ramazan ve oruçla ilgili gelenekleri tanıır. 5.3.1. Toplumsal hayatta nezaket kurallarına uygun davranışlar sergilemeye özen gösterir. 5.3.2. Selamlaşma adabına riayet eder. 5.3.3. İletişim ve konuşma adabına uygun davranır. 5.3.4. Sofra adabına riayet eder.
	Girişimcilik	0	0	-
	Özyönetim	2	6.90	5.3.5. Hz. Lokman'ın (a.s.) öğütlerini hayatına yansıtmaya özen gösterir. 5.4.4. Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin'in (r.a.) ahlaki erdemlerini kendisine örnek alır.
	Üretkenlik	0	0	-
	Hesapverilebilirlik	0	0	-
	Liderlik ve sorumluluk	0	0	-

DKAB 5.sınıf kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin en fazla temsil edildiği, yaşam ve kariyer becerileri ile bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin ise kazanımlarda daha sınırlı sayıda temsil edildiği belirlenmiştir. DKAB 5. sınıf kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı belirlenmiştir. DKAB Öğretim Programı 5. sınıf ders kazanımlarında en fazla ilişkilendirilen beceriler öğrenmeyi öğrenme (N=12), eleştirel düşünme (N=7) ile esneklik ve uyum (N=5) becerileridir.

6. Sınıf Kazanımlarında 21. yy. Becerilerine Yer Verilme Durumu

DKAB 6.sınıf kazanımlar ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 5: DKAB 6. Sınıf Kazanımları ile İlişkilendirilen 21. yy. Becerileri

Beceriler	Alt beceriler	N	Yüzde (%)	İlişkili kazanımlar
1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Problem çözme	0	0	-
	Yaratıcılık	0	0	-
	Eleştirel düşünme	8	33.42	6.1.3.Peygamberlerde insanlar için güzel örnekler olduğunu fark eder. 6.3.2.Zararlı alışkanlıkların başlama sebeplerini sorgular. 6.3.3.Zararlı alışkanlıklardan korunma yollarını tartışır.

				<p>6.4.1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) davetinin Mekke Dönemini değerlendirir.</p> <p>6.4.2. Medine'ye hicretin sebep ve sonuçlarını irdeler.</p> <p>6.4.3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) davetinin Medine Dönemini değerlendirir.</p> <p>6.5.1. Toplumumuzu birleştiren temel değerleri fark eder.</p> <p>6.5.2. Dinî bayramların ve önemli gün ve gecelerin toplumsal bütünleşmeye olan katkısını yorumlar.</p>
	Yenilikçilik	0	0	
	İletişim	0	0	-
	İşbirliği	0	0	-
	Karar verme	0	0	-
				<p>6.1.1. Peygamber ve peygamberlik kavramlarını tanımlar.</p> <p>6.1.2. Peygamberlerin özelliklerini ve görevlerini açıklar.</p> <p>6.1.5. İlahi kitapları ve gönderildiği peygamberleri eşleştirir.</p> <p>6.1.6. Hz. Âdem'in (a.s.) hayatını ana hatlarıyla özetler.</p> <p>6.1.7. Kunut dualarını okur, anlamını söyler.</p> <p>6.2.2. Namazları, çeşitlerine göre sınıflandırır.</p> <p>6.2.3. Namazın kılınışına örnekler verir.</p> <p>6.2.4. Hz. Zekeriya'nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanıır.</p> <p>6.2.5. Fil suresini okur, anlamını söyler.</p> <p>6.3.1. İslam dininin yasakladığı zararlı alışkanlıklara ayet ve hadislerden örnekler verir.</p> <p>6.3.5. Hz. Yahya'nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanıır.</p> <p>6.3.6. Tebbet suresini okur, anlamını söyler.</p> <p>6.4.4. Nasr suresini okur, anlamını söyler.</p>
	Öğrenmeyi öğrenme	13	54.10	
	Bilgi okuryazarlığı			<p>6.1.4. Vahyin gönderiliş amacını araştırır.</p> <p>6.2.1. İslam'da namaz ibadetinin önemini, ayet ve hadislerden örneklerle açıklar.</p>
2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi okuryazarlığı	2	8.32	
	Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı	0	0	-
	Medya okuryazarlığı	0	0	-
	Esneklik ve Uyum	0	0	-
	Girişimcilik	0	0	-
3. Yaşam ve Kariyer Becerileri	Özyönetim	1	4.16	6.3.4. Zararlı alışkanlıklardan kaçınmaya istekli olur.
	Üretkenlik	0	0	-
	Hesapverilebilirlik	0	0	-

Liderlik ve sorumluluk	0	0	-
------------------------	---	---	---

DKAB 6.sınıf kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin en fazla temsil edildiği, yaşam ve kariyer becerileri ve bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin ise birer kazanımla ilişkilendirildiği görülmektedir. DKAB 6.sınıf kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı, kazanımlarda öğrenme ve yenilenme becerilerinin yoğunlukta olduğu görülmektedir. DKAB 6.sınıf kazanımları ile en fazla ilişkilendirilen beceriler öğrenmeyi öğrenme (N=13) ve eleştirel düşünme (N=8) becerileridir.

7. Sınıf Kazanımlarında 21. yy. Becerilerine Yer Verilme Durumu

DKAB Öğretim programında yer alan 7. sınıf kazanımlar ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 6: DKAB 7. Sınıf Kazanımları ile İlişkilendirilen 21. yy. Becerileri

Beceriler	Alt beceriler	N	Yüzde (%)	İlişkili kazanımlar
1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Problem çözme	0	0	-
	Yaratıcılık	0	0	-
	Eleştirel düşünme	7	28	7.1.3. Dünya hayatı ile ahiret hayatı arasındaki ilişkiyi yorumlar. 7.1.5. Allah'ın adil, merhametli affedici olması ile ahiret inancı arasında ilişki kurar. 7.2.1. İslam'da hac ibadetinin önemini ayet ve hadisler ışığında yorumlar. 7.2.4. Kurban ibadetini İslam'ın yardımlaşma ve dayanışmaya verdiği önem açısından değerlendirir. 7.3.2. Örnek tutum ve davranışların, birey ve toplumların ahlaki gelişimine olan katkısını değerlendirir. 7.4.1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) insani yönünü ayetlerden hareketle yorumlar. 7.5.1. Dinin farklı yorum biçimleri olabileceğinin farkına varır.
	Yenilikçilik	0	0	-
	İletişim	0	0	-
	İşbirliği	0	0	-
	Karar verme	0	0	-
	Öğrenmeyi öğrenme	16	64	7.1.1. Varlıklar âlemini özelliklerine göre ayırt eder. 7.1.2. Melekleri özellikleri ve görevlerine göre sınıflandırır. 7.1.4. Ahiret hayatının aşamalarını açıklar. 7.1.6. Hz. İsa'nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanıır. 7.1.7. Nâs suresini okur, anlamını söyler. 7.2.2. Haccın yapılışını özetler. 7.2.3. Umre ibadeti ve önemini açıklar.

				7.2.5. Hz. İsmail'in (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır.
				7.2.6. En'âm suresi 162. ayeti okur, anlamını söyler.
				7.3.4. Hz. Salih'in (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanır.
				7.3.5. Felak suresini okur, anlamını söyler.
				7.4.2. Hz. Muhammed'in peygamberlik yönüyle ilgili özelliklerini ayırt eder.
				7.4.3. Kâfirun suresini okur, anlamını söyler.
				7.5.2. İslam düşüncesinde ortaya çıkan yorum biçimlerini sınıflandırır.
				7.5.3. Kültürümüzde etkin olan tasavvufi yorumları ayırt eder.
				7.5.4. Alevilik-Bektaşilikle ilgili temel kavram ve erkânları açıklar.
	Bilgi okuryazarlığı	1	4	7.3.1. Güzel ahlaki tutum ve davranışları örneklerle açıklar.
2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı	0	0	-
	Medya okuryazarlığı	0	0	-
	Esneklik ve Uyum	0	0	-
	Girişimcilik	0	0	-
3. Yaşam ve Kariyer Becerileri	Özyönetim	1	4	7.3.3. Tutum ve davranışlarında ölçülü olmaya özen gösterir.
	Üretkenlik	0	0	-
	Hesapverilebilirlik	0	0	-
	Liderlik ve sorumluluk	0	0	-

DKAB 7. sınıf kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin en fazla temsil edildiği, yaşam ve kariyer becerileri ile bilgi, medya ve teknoloji becerileri boyutlarının ise öğretim programında temsil edilmediği belirlenmiştir. DKAB 7. sınıf kazanımlarında 21. Yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı, kazanımlarda yoğunluklu olarak öğrenme ve yenilenme becerilerinin temsil edildiği belirlenmiştir. DKAB 7. sınıf kazanımlarında en fazla ilişkilendirilen beceri ise öğrenmeyi öğrenme (N=16) ve eleştirel düşünme (N=7) becerileridir.

8. Sınıf Kazanımlarında 21. yy. Becerilerine Yer Verilme Durumu

DKAB Öğretim programında yer alan 8. sınıf kazanımlar ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 7: DKAB 8. Sınıf Kazanımları ile ilişkilendirilen 21. yy. becerileri

Beceriler	Alt beceriler	N	Yüzde (%)	İlişkili kazanımlar
	Problem çözme	0	0	-

	0	0	-	
1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Yaratıcılık	0	0	-
				8.1.2. <i>İnsanın ilmi, iradesi, sorumluluğu ile kader arasında ilişki kurar.</i>
				8.1.3. <i>Kaza ve kader ile ilgili kavramları analiz eder.</i>
				8.1.4. <i>Toplumda kader ve kaza ile ilgili yaygın olan yanlış anlayışları sorgular.</i>
				8.2.1. <i>İslam'ın paylaşma ve yardımlaşmaya verdiği önemi ayet ve hadisler ışığında yorumlar.</i>
				8.2.3. <i>Zekât, infak ve sadakanın bireysel ve toplumsal önemini fark eder.</i>
				8.3.1. <i>Din, birey ve toplum arasındaki ilişkiyi yorumlar.</i>
				8.3.2. <i>İslam dininin can, nesil, akıl, mal ve din emniyetiyle ilgili ortaya koyduğu ilke ve hedefleri analiz eder.</i>
				8.4.1. <i>Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğruluğu ve güvenilir kişiliği ile peygamberlerin özellikleri arasında ilişki kurar.</i>
				8.4.7. <i>Hz. Muhammed'in (s.a.v.) örnek davranışlarının toplumsal hayattaki önemini değerlendirir.</i>
			8.4.8. <i>Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hikmetli söz ve davranışlarıyla insanları iyiye ve güzele yönlendirdiğini fark eder.</i>	
			8.5.3. <i>Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerini değerlendirir.</i>	
			8.3.3. <i>Hz. Yusuf'un (a.s.) örnek hayatından ilkeler çıkarır.</i>	
			8.4.3. <i>Hz. Muhammed'in (s.a.v.) istişareye verdiği önemi ortaya koyan örnek olaylardan hareketle gündelik hayatla ilgili çıkarımlarda bulunur.</i>	
	İletişim	0	0	-
	İşbirliği	0	0	-
	Karar verme	0	0	-
				8.1.1. <i>Kader ve kaza inancını ayet ve hadislerle açıklar.</i>
				8.1.5. <i>Hz. Musa'nın (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanıır.</i>
				8.1.6. <i>Ayet el-Kürsi'yi okur, anlamını söyler.</i>
				8.2.2. <i>Zekât ve sadaka ibadetini ayet ve hadislerle açıklar.</i>
				8.2.5. <i>Maûn suresini okur, anlamını söyler.</i>
				8.2.4. <i>Hz. Şuayb'in (a.s.) hayatını ana hatlarıyla tanıır.</i>
				8.3.4. <i>Asr suresini okur, anlamını söyler.</i>
				8.4.5. <i>Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hakkı gözetmedeki hassasiyetine örnekler verir.</i>
				8.4.6. <i>Hz. Muhammed'in (s.a.v.) insanlara verdiği değeri örneklerle açıklar.</i>
				8.4.9. <i>Kureyş suresini okur, anlamını söyler</i>
				8.5.1. <i>İslam dininin temel kaynaklarını tanıır.</i>

Yurtcu & Aktan, Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programı ders kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi

				8.5.4. Hz. Nuh'un (a.s.) tevhide davetini özetler.
				8.4.4. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) cesaret ve kararlılığını örnek olaylarla açıklar.
				8.5.2. Ayetlerden hareketle Kur'an'ın ana konularını sınıflandırır.
2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi okuryazarlığı	2	7.13	
	Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı	0	0	-
	Medya okuryazarlığı	0	0	-
	Esneklik ve Uyum	0	0	-
	Girişimcilik	0	0	-
3. Yaşam ve Kariyer Becerileri	Özyönetim	1	3.57	8.4.2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) merhametli ve affedici oluşunu davranışlarında yansıtmaya özen gösterir.
	Üretkenlik	0	0	-
	Hesapverilebilirlik	0	0	-
	Liderlik ve sorumluluk	0	0	-

DKAB 8. sınıf kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin en fazla temsil edildiği, yaşam ve kariyer becerilerinin sadece bir kazanımda temsil edildiği, bilgi, medya ve teknoloji becerileri boyutunun ise öğretim programında temsil edilmediği belirlenmiştir. DKAB 8.sınıf kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı, kazanımlarda yoğunluklu olarak öğrenme ve yenilenme becerilerine yer verildiği görülmektedir. DKAB 8. sınıf kazanımlarında öğrenmeyi öğrenme (N=12) ve eleştirel düşünme becerileri kazanımlarla en fazla ilişkilendirilen 21. yy. becerileridir.

4.3. DKAB Öğretim Programı Ortaöğretim Kademesi Ders Kazanımlarında 21. yy. Becerileri

Araştırmanın üçüncü alt problemi "DKAB Öğretim programı lise kademesi ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dağılımı nasıldır?" şeklinde ifade edilmiştir. DKAB Öğretim programında yer alan lise kademesine ilişkin kazanımlar ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine aşağıda sınıf düzeyinde sırası ile yer verilmiştir.

9. Sınıf Kazanımlarında 21. yy. Becerilerine Yer Verilme Durumu

DKAB Öğretim programında yer alan 9.sınıf kazanımları ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 8: DKAB 9. Sınıf Kazanımları ile İlişkilendirilen 21. yy. Becerileri

Beceriler	Alt beceriler	N	Yüzde (%)	İlişkili kazanımlar
1. Öğrenme ve	Problem çözme	0	0	-
	Yaratıcılık	0	0	-

Yenilenme Becerileri	Eleştirel düşünme	14	66.62	9.1.3. İsrâ suresi 36. ayet ile Mülk suresi 23. ayetlerinde verilen mesajları değerlendirir.
				9.2.2. İnsanın doğası ile din arasında ilişki kurar.
				9.2.3. İman ve İslam kavramları arasındaki ilişkiyi fark eder.
				9.2.4. İslam'ın inanç esaslarının özelliklerini ayet ve hadisler ışığında analiz eder.
				9.2.5. Nisâ suresi 136. ayette verilen mesajları değerlendirir.
				9.3.2. İslam'da ibadetlerin yapılaş amacını ve önemini fark eder.
				9.3.4. İslam'da ibadetlerin temel ilkelerini değerlendirir.
				9.3.5. İbadetlerin, bireyin ahlaki gelişimi üzerindeki etkisini yorumlar
				9.3.6. Bakara suresi 177. ayette verilen mesajları değerlendirir.
				9.4.1. Değerlerin oluşumuna etki eden unsurları analiz eder.
9.4.3. Temel değerleri ayet ve hadislerle ilişkilendirir.				
9.4.4. İsrâ suresi 23-29. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.				
9.5.2. İslam medeniyetinin, dünyanın farklı bölgelerindeki etkilerini fark eder.				
9.5.3. Hucurât suresi 13. ayette verilen mesajları değerlendirir.				
Yenilikçilik	0	0	-	
İletişim	0	0	-	
İşbirliği	0	0	-	
Karar verme	0	0	-	
Öğrenmeyi öğrenme	5	23.8	9.1.1. İslam'da bilginin kaynaklarını açıklar.	
			9.2.1. Kaynağı ve unsurları bakımından din tanımlarını karşılaştırır.	
			9.3.1. İslam'da ibadet kavramını ve ibadetin kapsamını açıklar.	
			9.3.3. İbadet yükümlülüğü ile ilgili bazı kavramları sınıflandırır.	
			9.5.1. İslam medeniyeti kavramını izah eder.	
2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi okuryazarlığı	2	9.52	9.1.2. İslam inancında imanın mahiyetini araştırır.
				9.4.2. Gençlerin kişilik gelişiminde dinî ve ahlaki değerler ile örf ve âdetlerin yerini tartışır.
Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı	0	0	-	
Medya okuryazarlığı	0	0	-	
3. Yaşam ve Kariyer Becerileri				Esneklik ve Uyum
				Girişimcilik
				Özyönetim
				Üretkenlik

Hesapverilebilirlik	0	0	-
Liderlik ve sorumluluk	0	0	-
Sosyal ve kültürlerarası beceriler	0	0	-

DKAB 9.sınıf kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin en fazla temsil edildiği, bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin sadece bir kazanımda temsil edildiği, yaşam ve kariyer becerileri boyutunun ise öğretim programında temsil edilmediği belirlenmiştir. DKAB 9.sınıf kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı, kazanımların çoğunluğunda öğrenme ve yenilenme becerilerinin temsil edildiği görülmektedir. DKAB 9.sınıf kazanımlarında eleştirel düşünme (N=14) ve öğrenmeyi öğrenme (N=5) kazanımlarla en fazla ilişkilendirilen 21. yy. becerileridir.

10. Sınıf Kazanımlarında 21. yy. Becerilerine Yer Verilme Durumu

DKAB Öğretim programında yer alan 10. sınıf kazanımları ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 9: DKAB 10. Sınıf Kazanımları ile İlişkilendirilen 21. yy. Becerileri

Beceriler	Alt beceriler	N	Yüzde (%)	İlişkili kazanımlar
	Problem çözme	0	0	-
	Yaratıcılık	1	3.12	<i>10.2.2. Hz. Muhammed'in gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarını kendi hayatıyla ilişkilendirir.</i>
1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri				<i>10.1.1. Allah inancının insan hayatındaki yeri ve önemini yorumlar.</i> <i>10.1.2. Allah'ın varlığı ve birliği konusunda akli ve nakli delilleri analiz eder.</i> <i>10.1.5. İnsanın Allah ile irtibat yollarını fark eder.</i> <i>10.1.6. Rûm suresi 18-27. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.</i>
	Eleştirel düşünme	19	59.39	<i>10.2.2. Hz. Muhammed'in gençlik yıllarındaki erdemli davranışlarını kendi hayatıyla ilişkilendirir.</i> <i>10.2.3. Hz. Muhammed ile genç sahabiler arasındaki iletişimi değerlendirir.</i> <i>10.2.5. Âl-i İmrân suresi 159. ayette verilen mesajları değerlendirir.</i> <i>10.3.1. İslam dininin aile kurumuna verdiği önemi fark eder.</i> <i>10.3.2. İslam dininin kültür, sanat ve düşünce üzerindeki etkilerini analiz eder.</i> <i>10.3.3. İslam dininin çevre sorunlarına yaklaşımını ve çözüm önerilerini değerlendirir.</i>

				10.3.4. İslam dini ve sosyal değişim arasında ilişki kurar.
				10.3.5. İslam dininin ekonomik hayatla ilgili ilkelerini yorumlar.
				10.3.7. Âl-i İmrân suresi 103-105. ayetlerdeki mesajları değerlendirir.
				10.4.2. Ahlak ile terbiye arasındaki ilişki kurar.
				10.4.5. Hucurât suresi 11-12. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.
				10.5.1. Din ve dinin yorumu arasındaki farkı ayırt eder.
				10.5.2. İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının sebeplerini tartışır.
				10.5.3. Dinî yorumlarla ilgili bazı kavramları değerlendirir.
				10.5.6. Nisâ suresi 59. ayette verilen mesajları değerlendirir.
	Yenilikçilik	0	0	-
	İletişim	0	0	-
	İşbirliği	0	0	-
	Karar verme	0	0	-
				10.1.3. İsim ve sıfatlarının yansımalarıyla Allah'ı tanıır.
				10.1.4. İnsanın özelliklerini ayetlerle açıklar.
				10.2.1. Kur'ân-ı Kerim'den gençlerle ilgili ayetlere örnekler verir.
				10.3.6. İslam dininin sosyal adaletle ilgili ilkelerini açıklar.
	Öğrenmeyi öğrenme	8	25	10.4.1. İslam ahlakının konusu ve gayesini açıklar.
				10.4.3. İslam ahlakında yerilen bazı davranışları ayet ve hadislerle açıklar.
				10.5.4. İslam düşüncesinde itikadi ve siyasi yorumları genel özelliklerine göre sınıflandırır.
				10.5.5. İslam düşüncesindeki amelî fıkhi yorumları tanıır.
	Bilgi okuryazarlığı	1	3.12	10.2.1. Kur'ân-ı Kerim'den gençlerle ilgili ayetlere örnekler verir.
2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı	0	0	-
	Medya okuryazarlığı	0	0	-
	Esneklik ve Uyum	1	3.12	10.2.4. Bazı genç sahibilerin öne çıkan özelliklerini örnek alır.
	Girişimcilik	0	0	-
3. Yaşam ve Kariyer Becerileri	Özyönetim	2	6.25	10.2.4. Bazı genç sahibilerin öne çıkan özelliklerini örnek alır.
	Üretkenlik	-	-	-
	Hesapverilebilirlik	0	0	-
				10.4.4. Tutum ve davranışlarında ölçülü olmaya özen gösterir.

Liderlik ve sorumluluk	0	0	-
Sosyal ve kültürlerarası beceriler	0	0	-

DKAB 10.sınıf kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin daha fazla temsil edildiği, yaşam ve kariyer becerileri boyutunun 3 kazanımda temsil edildiği, bilgi, medya ve teknoloji becerileri boyutlarının ise öğretim programında temsil edilmediği belirlenmiştir. DKAB 10.sınıf kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı, kazanımların çoğunluğunda öğrenme ve yenilenme becerilerinin temsil edildiği görülmektedir. DKAB Dersi Öğretim Programı'nın 10.sınıf kazanımlarında eleştirel düşünme (N=19) ve öğrenmeyi öğrenme (N=8) becerileri öne çıkan 21. yy. becerileridir.

11. Sınıf Kazanımlarında 21. yy. Becerilerine Yer Verilme Durumu

DKAB 11. sınıf kazanımları ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 10: DKAB 11. Sınıf Kazanımları ile İlişkilendirilen 21. yy. becerileri

Beceriler	Alt beceriler	N	Yüzde (%)	İlişkili kazanımlar
	Problem çözme	0	0	-
	Yaratıcılık	0	0	-
1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Eleştirel düşünme	12	70.58	<i>11.1.1. Hayatı anlamlandırmada ahiret inancının önemini fark eder.</i> <i>11.1.2. Dünya hayatı ile ahiret hayatı arasında ilişki kurar.</i> <i>11.1.3. Ahiret hayatının aşamalarını ayet ve hadislerle temellendirir.</i> <i>11.1.5. Bakara suresi 153-157. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.</i> <i>11.2.3. Hz. Peygamber'e bağlılık ve itaati ayet ve hadislerden hareketle yorumlar.</i> <i>11.2.4. Ahzâb suresi 45-46. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.</i> <i>11.3.1. Kur'ân'ı Kerim'de geçen bazı kavramları yorumlar.</i> <i>11.3.2. Kur'ân'ı Kerim'de geçen kavramları tanınanın İslam'ı doğru anlamadaki önemini fark eder.</i> <i>11.3.3. Kehf suresi 107-110. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.</i> <i>11.4.1. İnançla ilgili yaklaşımları tartışır.</i> <i>11.4.2. Yeni dinî akımların özelliklerini değerlendirir.</i>

		11.4.3. En'âm suresi 59 ve Lokmân suresi 27. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.		
Yenilikçilik	0	0	-	
İletişim	0	0	-	
İşbirliği	0	0	-	
Karar verme	0	0	-	
Öğrenmeyi öğrenme	5	29.41		11.1.4. Cenaze uğurlama ile ilgili dinî uygulamaları örneklerle açıklar. 11.2.1. Hz. Muhammed'in örnek şahsiyetini tanıır. 11.2.2. Hz. Muhammed'in peygamberlikle ilgili görevlerini açıklar. 11.5.1. Yahudiliğin doğuşunu ve gelişim sürecini özetler. 11.5.2. Hıristiyanlığın doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.
2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi okuryazarlığı	0	0	-
	Bilgi ve iletişim teknoloji okuryazarlığı	0	0	-
	Medya okuryazarlığı	0	0	-
	Esneklik ve Uyum	0	0	-
	Girişimcilik	0	0	-
3. Yaşam ve Kariyer Becerileri	Özyönetim	0	0	-
	Üretkenlik	0	0	-
	Hesapverilebilirlik	0	0	-
	Liderlik ve sorumluluk	0	0	-
	Sosyal ve kültürlerarası beceriler	0	0	-

DKAB 11. sınıf kazanımlarında sadece öğrenme ve yenilenme becerilerinin temsil edildiği, bilgi, medya ve teknoloji becerileri ile yaşam ve kariyer becerilerinin temsil edilmediği belirlenmiştir. DKAB 11. sınıf kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı, kazanımlarda sadece öğrenme ve yenilenme becerilerinin temsil edildiği görülmektedir. DKAB 11. sınıf kazanımlarında sadece eleştirel düşünme (N=12) ve öğrenmeyi becerilerine yer verilmiştir.

12. Sınıf Kazanımlarında 21. yy. Becerilerine Yer Verilme Durumu

DKAB Öğretim programında yer alan 12. sınıf kazanımları ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11: DKAB 12. Sınıf Kazanımları ile İlişkilendirilen 21. yy. Becerileri

Beceriler	Alt beceriler	N	Yüzde (%)	İlişkili kazanımlar
1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Problem çözme	0	0	-
	Yaratıcılık	0	0	-
	Eleştirel düşünme	11	50	12.1.1. Din-bilim ilişkisini tartışır.

				<p>12.1.2. İslam medeniyetinde bilim ve düşüncenin gelişim sürecini değerlendirir.</p> <p>12.1.5. Fâtır suresi 27-28. ayette verilen mesajları değerlendirir.</p> <p>12.2.3. Nisâ suresi 69. ayette verilen mesajları değerlendirir.</p> <p>12.3.1. İslam düşüncesinde tasavvufi düşüncenin oluşum sürecini değerlendirir.</p> <p>12.3.2. Tasavvufi düşüncede ahlaki boyutun önemini fark eder.</p> <p>12.3.5. Hucurât Suresi 10. ayette verilen mesajları değerlendirir.</p> <p>12.4.1. Dinî meselelerin çözümünüyle ilgili temel ilke ve yöntemleri analiz eder.</p> <p>12.4.2. İslam'ın ekonomik hayatla ilgili ahlaki ölçülerini yorumlar.</p> <p>12.4.4. Sağlık ve tıpla ilgili bazı meseleleri dinî ve ahlaki ölçüler çerçevesinde yorumlar.</p> <p>12.4.5. En'âm suresi 151-152. ayetlerde verilen mesajları değerlendirir.</p>
Yenilikçilik	0	0	-	
İletişim	0	0	-	
İşbirliği	0	0	-	
Karar verme	0	0	-	
Öğrenmeyi öğrenme	10	45.4		<p>12.1.3. İslam medeniyetinde öne çıkan eğitim ve bilim kurumlarını tanıır.</p> <p>12.1.4. Müslümanların bilim alanında yaptığı özgün çalışmalarını sınıflandırır.</p> <p>12.2.1. Türklerin Müslüman olma sürecini açıklar.</p> <p>12.2.2. Dinî anlayış ve kültürümüzün oluşmasında etkili olan bazı şahsiyetleri tanıır.</p> <p>12.3.3. Kültürümüzde etkin olan bazı tasavvufi yorumları tanıır.</p> <p>12.3.4. Alevilik-Bektaşilikteki temel kavram ve erkânları tanıır.</p> <p>12.5.1. Hinduizm'in doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.</p> <p>12.5.2. Budizm'in doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.</p> <p>12.5.3. Konfüçyanizm'in doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.</p> <p>12.5.4. Taoizm'in doğuşunu ve gelişim sürecini özetler.</p>

2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi okuryazarlığı	1	4.6	12.4.3. Gıda maddeleri ve bağımlılık konusundaki dinî ve ahlaki ilkeleri açıklar.
	Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı	0	0	-
	Medya okuryazarlığı	0	0	-
	Esneklik ve Uyum	0	0	-
3. Yaşam ve Kariyer Becerileri	Girişimcilik	0	0	-
	Özyönetim	0	0	-
	Üretkenlik	0	0	-
	Hesapverilebilirlik	0	0	-
	Liderlik ve sorumluluk	0	0	-
	Sosyal ve kültürlerarası beceriler	0	0	-

DKAB 12. sınıf kazanımlarında sadece öğrenme ve yenilenme becerilerinin temsil edildiği, bilgi, medya ve teknoloji becerileri ile yaşam ve kariyer becerilerine yer verilmediği belirlenmiştir. DKAB 12.sınıf kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı, kazanımlarda sadece öğrenme ve yenilenme becerileri boyutunda iki beceride temsil edildiği görülmektedir. DKAB Dersi Öğretim Programı'nın 12.sınıf kazanımlarında ilişkilendirilen beceriler eleştirel düşünme (N=11) ve öğrenmeyi öğrenme (N=10) becerileridir.

4.4. DKAB Öğretim Programı İlkokul, Ortaokul ve Lise Kademesi Ders Kazanımlarında 21. yy. Becerileri

Araştırmanın dördüncü alt amacı "DKAB Öğretim programı ilkökul, ortaokul ve lise ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dağılımı nasıldır?" şeklinde ifade edilmiştir. İlkokul 4. sınıf DKAB Öğretim programında yer olan kazanımlar ile ilişkilendirilen 21. yy. becerilerine aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 12: DKAB Öğretim Programı (4-12.sınıflar) Kazanımlarla İlişkili 21. yy. Becerilerinin Eğitim Kademelerine Göre Dağılımı

Beceriler	Alt beceriler	İlkokul	Ortaokul	Lise	Toplam	
		N	N	N	N	Yüzde
1. Öğrenme ve Yenilenme Becerileri	Problem çözme	0	0	0	0	0.00
	Yaratıcılık	0	1	1	2	1.05
	Eleştirel düşünme	2	33	56	91	47.64
	Yenilikçilik	0	2	2	4	2.09
	İletişim	1	0	0	1	0.52
	İşbirliği	0	0	0	0	0.00
	Karar verme	0	0	0	0	0.00
	Öğrenmeyi öğrenme	14	53	28	67	35.08
Bilgi okuryazarlığı	0	7	4	11	5.76	

Yurtcu & Aktan, Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programı ders kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi

2. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri	Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı	0	0	0	0	0.00
	Medya okuryazarlığı	0	0	0	1	0.52
3. Yaşam ve Kariyer Becerileri	Esneklik ve Uyum	0	5	1	6	3.14
	Girişimcilik	0	0	0	0	0.00
	Özyönetim	1	5	2	8	4.19
	Üretkenlik	0	0	0	0	0.00
	Hesapverilebilirlik	0	0	0	0	0.00
	Liderlik ve sorumluluk	0	0	0	0	0.00
Sosyal ve kültürlerarası beceriler	0	0	0	0	0.00	
Genel toplam		17	106	99	222	100

DKAB Öğretim Programı kazanımları incelendiğinde eğitim kademelerine göre en çok ortaokul, en az ise ilkokul kademesinde kazanımlarda 21. yy. becerilerine yer verildiği görülmektedir. Lise kademesinde ise ortaokul kademesine yakın düzeyde 21. yy. becerilerine yer verildiği görülmektedir. İlkokul kademesinde en çok öğrenmeyi öğrenme becerisi yer almakta, öğrenmeyi öğrenme becerisi dışında eleştirel düşünme, iletişim ve özyönetim becerilerine yer verildiği, diğer becerilerin ders kazanımları ile ilişkilendirilmediği görülmektedir. Ortaokul kademesinde en çok öğrenmeyi öğrenme, eleştirel düşünme, bilgi okuryazarlığı, esneklik ve uyum ile özyönetim becerilerine yer verildiği, diğer becerilerin ders kazanımları ile ilişkilendirilmediği görülmektedir. Lise kademesinde çoktan aza doğru eleştirel düşünme, öğrenmeyi öğrenme, bilgi okuryazarlığı, özyönetim, yaratıcılık ve yenilikçilik becerilerine yer verildiği, diğer becerilerin ise ders kazanımları ile ilişkilendirilmediği görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Günümüz toplumunun gereksinimlerine dayalı olarak öğrencilere kazandırılması gereken beceriler çeşitlenmiş, bu becerilerden olan 21. yy. becerilerinin de öğretim programları aracılığıyla öğrencilere kazandırılması eğitim kurumlarının temel amaçları arasında yer almaya başlamıştır (Alismail & McGuire, 2015; Larson & Miller, 2011). DKAB öğretim programı, bilim ve teknolojiye meydana gelen değişimlere uyum sağlamaya yönelik öğrencilerin dinî ve ahlaki kavramları yorumlamaları ile birlikte 21. yy. becerilerini de kapsayan problem çözme, araştırma, eleştirel düşünme, girişimcilik, kararlı olma, iletişim, empati, toplumsal ve kültürel gelişime katkı sağlama vb. becerileri kazanmalarını amaçlayan beceri temelli bir öğretim programı olarak kurgulanmıştır (MEB, 2018a; 2018b). Bu bağlamda DKAB öğretim programı da öğrencilere 21. yy. becerilerinin kazandırılmasına kaynaklık eden öğretim programlarından biridir.

Farklı eğitim kademelerindeki öğrencilere yönelik hazırlanan DKAB kazanımlarının 21. yy. becerilerini yansıtır durumlarının incelendiği araştırmanın sonuçlarına göre, ilkokul kademesi 4.sınıf kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin en fazla temsil

edildiği, yaşam ve kariyer becerilerinin sınırlı temsil edildiği, bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin ise öğretim programında temsil edilmediği belirlenmiştir. İlkokul kademesinde yer alan öğretim programlarındaki kazanımlarda 21. yy. becerilerinin incelendiği farklı araştırmalarda da (Bal, 2018; Bektaş vd., 2019; Kalemkuş, 2021; Yorulmaz vd., 2021) ders kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin daha fazla temsil edildiği belirlenmiştir. İlkokul kademesinde birçok 21. yy. becerisinin ders kazanımlarında yer almadığı ve ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı görülmektedir. Araştırma bulgularına benzer şekilde farklı araştırmalarda da (Atlı, 2019; Bal, 2018; Bektaş vd., 2019; Belet Boyacı ve Güner Özer, 2019; Kayhan vd., 2019; Kurudayıoğlu ve Soysal, 2019) rastlanmaktadır.

İlkokul 4. sınıf kazanımları ile en fazla ilişkilendirilen beceriler iletişim, öğrenmeyi öğrenme ve eleştirel düşünme becerileridir. Bazı araştırmalarda da araştırma bulgularımıza benzer sonuçlar elde edilmiştir (Bektaş vd., 2019; Kalemkuş, 2021; Yorulmaz vd., 2021). İlkokul 4. sınıf kazanımlarında bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin hiç temsil edilmediği, yaşam ve kariyer becerilerine ise sadece bir kazanımda yer verildiği belirlenmiştir. 21. yy. becerilerinin öğrencilere kazandırılması bakımından kritik bir dönem olan DKAB 4.sınıf öğretim programında 21. yy. becerileri ile ilişkili olan ders kazanımlarının oldukça sınırlı olduğu belirlenmiştir. İlkokul kademesinde yer alan öğretim programlarındaki kazanımlarda 21. yy. becerilerinin gözlemlendiği belirlenmiştir. Özellikle 21. yy. becerilerinin öğrencilere kazandırılması bakımından kritik bir dönem olan ilkokulda bu becerilerin öğrencilere kazandırılması amacıyla 21. yy. becerilerine kazanımlarda daha fazla yer verilebilir.

DKAB Dersi Öğretim Programı ortaokul kademesinde tüm sınıf kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin en fazla temsil edilen beceriler olduğu, yaşam ve kariyer becerileri, bilgi, medya ve teknoloji becerilerine ise öğretim programında çok az yer verildiği belirlenmiştir. DKAB dersi ortaokul kademesi ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı görülmektedir. Ortaokul kademesinde yer alan öğretim programlarını içeren benzer araştırmalarda (Bal, 2018; Erdamar ve Barası, 2021; Şengül vd., 2021), öğretim programlarındaki kazanımlarla en fazla öğrenme ve yenilenme becerilerinin ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Eker ve Akar Elekoğlu (2020) tarafından yapılan araştırmada ise araştırma bulgularımızdan farklı olarak ortaokul Türkçe dersi kazanımlarında bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin daha fazla temsil edildiği belirlenmiştir. Bu farklılığın nedeni olarak Türkçe dersinin oluşturan dört temel beceri alanlarında yer alan kazanımların dil öğretimine yönelik uygulama içeren bilgi, medya ve teknoloji becerileri ağırlıklı olmasından kaynaklanmış olabilir. DKAB Öğretim Programı ortaokul ders kazanımlarında en fazla ilişkilendirilen beceriler öğrenmeyi öğrenme, eleştirel düşünme ve iletişim becerileri olup; esneklik ve uyum, özyönetim, bilgi okuryazarlığı becerilerinin sınırlı olduğu, diğer becerilere ise yer verilmediği belirlenmiştir. Benzer araştırmalarda öğretim programları kazanımlarında en fazla öğrenmeyi öğrenme,

eleştirel düşünme (Bal, 2018; Erdamar ve Barası, 2021; Kayhan vd., 2019) ve iletişim (Erdamar ve Barası, 2021; Kayhan vd., 2019) becerilerine yer verildiği belirlenmiştir. Farklı araştırmalarda da öğrencilerin 21. yy. becerilerinden iletişim ve eleştirel düşünme becerilerini sıklıkla kullandıkları belirlenmiştir (Bozkurt & Çakır, 2016; Önür & Kozikoğlu, 2019; Yıldırım & Ortak, 2021). Bu bağlamda öğretim programlarındaki kazanımlarda yer verilen 21. yy. becerilerinin öğrenciler tarafından kullanıldığı, kazanımlar ile ilişkili beceriler olduğu, kazanımların aynı zamanda 21. yy. becerilerinin kazandırılmasını da dolaylı olarak etkilediği çıkarımı yapılabilir.

DKAB Dersi Öğretim Programı lise kademesinde tüm sınıf kazanımlarında öğrenme ve yenilenme becerilerinin daha fazla temsil edildiği, yaşam ve kariyer becerileri, bilgi, medya ve teknoloji becerilerine ise öğretim programında çok az yer verildiği belirlenmiştir. DKAB Dersi Öğretim Programı lise kademesi ders kazanımlarında da 21. yy. becerilerinin dengeli olarak yansıtılmadığı belirlenmiştir. DKAB Öğretim Programı lise ders kazanımlarında en fazla ilişkilendirilen beceriler eleştirel düşünme, öğrenmeyi öğrenme ve iletişim becerileri olurken; esneklik ve uyum ve özyönetim, bilgi okuryazarlığı, yaratıcılık, yenilikçilik ve iş birliği becerilerine daha az verildiği yer verildiği, diğer becerilerin ise ders kazanımları ile ilişkilendirilmediği belirlenmiştir. Farklı eğitim kademelerinde yer alan araştırmalarda da öğretim programları kazanımlarında en fazla öğrenmeyi öğrenme, eleştirel düşünme (Bal, 2018; Erdamar ve Barası, 2021; Kayhan vd., 2019) ve iletişim (Erdamar ve Barası, 2021; Kayhan vd., 2019) becerilerine yer verildiği belirlenmiştir.

DKAB Öğretim Programı kazanımları incelendiğinde eğitim kademelerine göre en çok ortaokul, en az ise ilkököl kademesinde kazanımlarda 21. yy. becerilerine yer verildiği görülmektedir. Lise kademesinde ise ortaokul kademesine yakın düzeyde 21. yy. becerilerine yer verildiği görülmektedir. Ayrıca araştırma sonuçları incelendiğinde dokuz sınıf düzeyinden oluşan DKAB Öğretim Programında altı sınıf düzeyinde (4., 7., 8., 10., 11. ve 12.) bilgi, medya ve teknoloji becerilerine; dört sınıf düzeyinde ise (7., 9., 11. ve 12.) yaşam ve kariyer becerilerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. DKAB Öğretim Programında tüm sınıf düzeylerinde ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak temsil edilmediği belirlenmiştir. DKAB Öğretim Programı beceri temelli bir öğretim programı olarak kurgulanmış (MEB, 2018a; 2018b) olmasına rağmen, 21. yy. becerilerinin kazanımlara yeterli ve dengeli olarak yansıtılmadığı belirlenmiştir. Nitekim ilkököl, ortaokul ve lise kademesindeki kazanımlarda 8 alt beceriye (problem çözme, karar verme, liderlik ve sorumluluk, bilgi ve iletişim teknoloji yazarlığı, üretkenlik, hesap verebilirlik, sosyal ve kültürlerarası beceriler) hiç yer verilmediği görülmektedir. İş birliği, yaratıcılık ve yenilikçilik becerilerine yer verilen kazanım sayısının da oldukça sınırlı olduğu belirlenmiştir. Farklı araştırmalarda da araştırma bulgularımıza benzer şekilde ders kazanımlarında 21. yy. becerilerinin dengeli olarak temsil edilmediği belirlenmiştir (Atlı, 2019; Bal, 2018; Bektaş vd., 2019; Belet Boyacı & Güner Özer, 2019; Eker & Akar Elekoğlu,

2020; Erdamar & Barası, 2021; Kayhan vd., 2019; Kurudayıoğlu Soysal, 2019; Yorulmaz vd., 2021).

Araştırma sonuçlarına göre DKAB Öğretim Programı yaklaşımı itibariyle beceri temelli olarak kurgulansa da bu becerilerin sınıf düzeylerinde tam olarak kazanımlara yansıtılmadığı çıkarımı yapılabilir. Farklı araştırma sonuçlarında öğrencilere 21. yy. becerilerinin kazandırılması bakımından, bu becerileri yansıtan kazanımlara öğretim programlarında dengeli bir şekilde yer verilmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır (Bal, 2018; Chu vd., 2017; Erdamar & Barası, 2021; Kalemkuş, 2021).

Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre DKAB Öğretim programında 21. yy. becerilerine yer verildiği, fakat sınıf düzeyi ve beceriler açısından dengeli bir dağılımın gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda araştırma sonuçlarından hareketle aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- DKAB öğretim programında ders kazanımlarında sınıf düzeylerine göre dengeli bir şekilde 21. yy. becerilerini yansıtan kazanımlara yer verilmesi,
- Araştırma sonuçlarında dokuz sınıf düzeyinden oluşan DKAB Öğretim Programında altı sınıf düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji becerilerine; dört sınıf düzeyinde ise yaşam ve kariyer becerilerine hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. DKAB Öğretim programında ders kazanımlarında sınıf düzeylerine göre bilgi, medya ve teknoloji becerileri, yaşam ve kariyer becerilerine yer verilmesi,
- DKAB dersi öğretim programında hiç yer verilmeyen (bilgi ve iletişim teknoloji okuryazarlığı, problem çözme, medya okuryazarlığı, karar verme, girişimcilik, üretkenlik, sorumluluk, hesapverebilirlik, liderlik, sosyal ve kültürlerarası beceriler) ya da az yer verilen (yaratıcılık, yenilikçilik, iş birliği, bilgi okuryazarlığı) becerilerin, diğer derslerin kazanımlarında nasıl yer aldığı araştırılması,
- Her üç kademede yer alan öğretim programlarında yer alan kazanımlarda 21. yy. becerilerin yer alma durumları ile kademelere göre becerilerin yer alma durumlarının incelenmesidir.

Kaynakça

Ağaoğlu, O., & Demir, M. (2020). The integration of 21st century skills into education: an evaluation based on an activity example. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 7(3), 105-114.

Alismail, H. A., & McGuire, P. (2015). 21st century standards and curriculum: Current research and practice. *Journal of Education and Practice*, 6(6), 150-154. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1083656.pdf>

- Appiah, K. A. (2008). Education for global citizenship. *Teachers College Record*, 110(13), 83-99. <https://doi.org/10.1177/016146810811001308>
- Apple, M. W. (2012). *Can education change society?*. Routledge.
- Arcan, S. & Mutlu, Ş. (2023). Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerinin 21. yy. öğrenme becerileri ile okul iklimi düzeyleri. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 64 (2), 699-742. <https://doi.org/10.33227/auifd.1347688>.
- Atik, A. D. & Yetkiner, A. (2021). Biyoloji öğretim programı kazanımlarının 21. yy. becerileri açısından incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11 (2), 745-765. <https://doi.org/10.24315/tred.707904>
- Atlı, K. (2019). Biyoloji dersi öğretim programının 21. yy. becerilerinden yaratıcılık becerisi açısından değerlendirilmesi. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 3(1), 85-104. <https://doi.org/10.35346/aod.554154>
- Bal, M. (2018). *Türkçe dersinin 21. yy. becerileri açısından incelenmesi*. *Turkish Studies*, 13(4), 49-64. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12922>
- Bektaş, M., Sellüm, F. S. & Polat, D. (2019). 2018 hayat bilgisi dersi öğretim programının 21. yy. öğrenme ve yenilikçilik becerileri açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 9(1), 129-147.
- Belet Boyacı, Ş.D. & Güner Özer, M. (2019). Öğrenmenin geleceği: 21. yy. becerileri perspektifiyle Türkçe dersi öğretim programları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 708-738.
- Bozkurt, Ş. B. & Çakır, H. (2016). Ortaokul öğrencilerinin 21. yy. öğrenme beceri düzeylerinin cinsiyet ve sınıf seviyesine göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (39), 69-82.
- Chu, S. K. W., Reynolds, R. B., Tavares, N. J., Notari, M., & Lee, C. W. Y. (2017). *Twentyfirst century skills and global education roadmaps*. 21st century skills development through inquiry-based learning (pp. 17–32). Singapore: Springer.
- Çelebi, M., & Altuncu, N. (2019). 21. yy. becerilerinin İngilizce öğretim programındaki yeri. *Educational Sciences Proceeding Book*, 231-244.
- Çetin, M. (2013). Din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde eleştirel düşünme öğretimi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2(4), 137-168.
- Darling-Hammond, L., Flook, L., Cook-Harvey, C., Barron, B., & Osher, D. (2020). Implications for educational practice of the science of learning and development. *Applied developmental science*, 24(2), 97-140. <https://doi.org/10.1080/10888691.2018.1537791>

- Demir, A. Y. & Özyurt, M. (2021). Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ve ders kitaplarının 21. yy. becerileri bağlamında incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (2), 1254-1290. <https://doi.org/10.17679/inuefd.867905>
- Demirel, Ö. (2021). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya* (30. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel Uçan, A. (2022). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesinde 'Çocuklar için Felsefe' yaklaşımının kullanılması. *Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 161-178. <https://doi.org/10.32955/neu.ilaf.2022.8.2.01>
- Dilekçi, A. & Karatay, H. (2021). Türkçe dersi öğretim programlarında 21. yy. becerileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10 (4), 1430-1444.
- Doğan, E. (2020). *Ortaöğretim programlarına 21. yy. becerilerinin yansımaları ve öğretmenlerin bu becerilere ilişkin görüşleri (Ankara ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdamar, G. & Barası, M. (2021). 21. yy. becerileri açısından ortaokul Türkçe dersi öğretim programı. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 312-342. <https://doi.org/10.37217/tebd.868788>
- Eker, C. & Akar Elekoğlu, A. (2020). Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yy. becerileri açısından incelenmesi. *The Journal of International Education Science*, 24 (7), 1-19. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/INESJOURNAL.44584>
- Ertürk, S. (1982). *Eğitimde program geliştirme* (4. Baskı). Ankara: Metaksan.
- Gök, F. B. (2021). *Kur'ân-ı Kerim'de eleştirel düşünme eğitimi ve ortaöğretim DKAB öğretim programları üzerine bir değerlendirme* (Doktora tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Gelen, İ. (2017). P21-Program ve öğretimde 21. yy. beceri çerçeveleri (ABD Uygulamaları). *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 15-29.
- González-Pérez, L. I., & Ramírez-Montoya, M. S. (2022). Components of Education 4.0 in 21st century skills frameworks: systematic review. *Sustainability*, 14(3), 1-31. <https://doi.org/10.3390/su14031493>
- Greenhill, V. (2010). *21st Century Knowledge and Skills in Educator Preparation. Partnership for 21st century skills*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED519336.pdf>
- Hesse-Biber, S. N., & Leavy, P. H. N. S. (2011). *The practice of qualitative research* (2nd ed.). Sage Publications.

- İder, S. & İpek, F. (2023). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin 21. yy. becerileri üzerine bir inceleme. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 28(2), 183-203. <https://doi.org/10.58568/firatilahiyat.1343560>.
- Joynes, C., Rossignoli, S., & Amonoo-Kuofi, E. F. (2019). *21st Century Skills: evidence of issues in definition, demand and delivery for development contexts*. Retrieved from https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5d71187ce5274a097c07b985/21st_century.pdf
- Kalemkuş, J. (2021). Fen bilimleri dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yy. becerileri açısından incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), 63-87.
- Karagöz, N., & Doğan, A. (2016). Eleştirel düşünme bağlamında DKAB dersi programlarının temel eğitim yaklaşımı yapılandırıcılığın uygulanmasının değerlendirilmesi. *Dini Araştırmalar*, 19(48 (20-06-2016)), 77-102.
- Kayhan, E., Altun, S. ve Gürol, M. (2019). Sekizinci sınıf Türkçe öğretim programı (2018)'nin 21. yy. becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 20-35.
- Koçak, O., Coban, M., Aydın, A. & Cakmak, N. (2021) The mediating role of critical thinking and cooperativity in the 21st century skills of higher education students. *Thinking Skills and Creativity*, 42, 100967. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100967>
- Krok, D. (2015). The role of meaning in life within the relations of religious coping and psychological well-being. *Journal of religion and health*, 54(6), 2292-2308. Doi:10.1007/s10943-014-9983-3
- Kurata, L., Mokhets'engoane, S. J., & Selialia, M. (2022). Content Analysis of LGCSE Religious Studies Syllabus: To What Extend Does it Address the 21st Century Skills?. *European Journal of Education and Pedagogy*, 3(6), 178-184.
- Kurata, L. (2023). Assessing the Authenticity of Assessment Methods in Lesotho Secondary Religious Education: To What Extent are 21st Century Skills Integrated. *International Journal of Research Publication and Reviews*, 4(6), 4271-4277.
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2019). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yy. becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 483-496.
- Larson, L. C., & Miller, T. N. (2011). 21st century skills: Prepare students for the future. *Kappa Delta Pi Record*, 47(3), 121-123.
- Lauder, H., P. Brown, J. A. Dillabough, & A. H. Halsey. (2006). *Education, Globalization and Social Change*. Oxford: Oxford University Press

- Leal Filho, W., Raath, S., Lazzarini, B., Vargas, V. R., de Souza, L., Anholon, R., ... & Orlovic, V. L. (2018). The role of transformation in learning and education for sustainability. *Journal of cleaner production*, 199, 286-295. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.07.017>.
- Li, L. (2022). Reskilling and upskilling the future-ready workforce for industry 4.0 and beyond. *Information Systems Frontiers*, 1-16. <https://doi.org/10.1007/s10796-022-10308-y>
- Macdonald, D. (2003). Curriculum change and the post-modern world: Is the school curriculum-reform movement an anachronism?. *Journal of curriculum studies*, 35(2), 139-149. <https://doi.org/10.1080/00220270210157605>
- Mannion, G., Biesta, G., Priestley, M., & Ross, H. (2016). The global dimension in education and education for global citizenship: Genealogy and critique. In *The political economy of global citizenship education* (pp. 134-147). Routledge.
- Maton, K. (2009). Cumulative and segmented learning: Exploring the role of curriculum structures in knowledge-building. *British journal of sociology of education*, 30(1), 43-57. <https://doi.org/10.1080/01425690802514342>
- Merriam, S. B. (2013). *Qualitative research a guide to design and implementation*. John Wiley & Sons Inc., New York.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation* (4th ed.). Jossey Bass.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018a). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı (İlkokul 4 ve Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018b). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı (Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Ng, D. T. K., Leung, J. K. L., Su, J., Ng, R. C. W., & Chu, S. K. W. (2023). Teachers' AI digital competencies and twenty-first century skills in the post-pandemic world. *Educational technology research and development*, 71(1), 137-161. <https://doi.org/10.1007/s11423-023-10203-6>
- Nowak, A. Z., & Dahal, G. (2016). The contribution of education to economic growth: Evidence from Nepal. *International Journal of Economic Sciences*, 5(2), 22-41.
- OECD. (2012). Preparing teachers and developing school leaders for the 21st century lessons from around the world. <https://www.oecdilibrary.org/docserver/9789264174559en.pdf?expires=1525871538&id=id&accname=ocid43023564&checksum=C1612E76295F222EDFA279634267D51A> sayfasından erişilmiştir.

- Önür, Z. & Kozikoğlu, İ. (2019). Ortaokul öğrencilerinin 21. yy. öğrenme becerileri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(3), 627-648. <https://doi.org/10.24315/tred.528501>.
- Plummer, K., Taeger, S., & Burton, M. (2020). Decision-based learning in religious education. *Teaching Theology & Religion*, 23(2), 110-125. <https://doi.org/10.1111/teth.12538>
- Priestley, M. (2011). Schools, teachers, and curriculum change: A balancing act?. *Journal of educational change*, 12(1), 1-23. <https://doi.org/10.1007/s10833-010-9140-z>.
- Rotherham, A. J., & Willingham, D. T. (2010). 21st-century" skills. *American educator*, 17(1), 17-20. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ889143.pdf>
- Rychen, D. S., & Salganik, L. H. (Eds.). (2003). *Key competencies for a successful life and wellfunctioning society*. Göttingen: Hogrefe & Huber Publishing
- Shor, I. (2012). *Empowering education: Critical teaching for social change*. University of Chicago Press.
- Siuty, M. B., Leko, M. M., & Knackstedt, K. M. (2018). Unraveling the role of curriculum in teacher decision making. *Teacher Education and Special Education*, 41(1), 39-57. <https://doi.org/10.1177/0888406416683230>
- Sönmez, V. (2010). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı* (16. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şengül, S., Erçoban, M., & Zora, L. Ö. (2021). Matematik Dersi Ortaokul Programlarının 21. yy. Becerileri Kapsamında İncelenmesi. *Pearson Journal*, 6(16), 145-166.
- Tosun, A. (2019). İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin XXI. yüzyıl öğrenen ve öğretene becerilerini kullanım düzeyleri. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (42), 287-309.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. John Wiley & Sons.
- Türkkahraman, M. (2015). Education, teaching and school as a social organization. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 186, 381-387. doi: 10.1016/j.sbspro.2015.04.044
- Ültay, N., Dönmez Usta, N. & Ültay, E. (2021). Descriptive Content Analysis of Studies on 21st Century Skills. *SDU International Journal of Educational Studies*, 8 (2), 85-101. DOI: 10.33710/sduijes.895160
- Ünal, S. (2023). *21. yy. becerileri çerçevesinde ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programlarının analizi* (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Van Laar, E., Van Deursen, A. J., Van Dijk, J. A., & de Haan, J. (2020). Determinants of 21st-century skills and 21st-century digital skills for workers: A systematic literature review. *Sage Open*, 10(1), 1-14. <https://doi.org/10.1177/2158244019900176>
- Varvarigos, D. (2020). Cultural transmission, education-promoting attitudes, and economic development. *Review of Economic Dynamics*, 37, 173-194. <https://doi.org/10.1016/j.red.2019.11.005>
- Voogt, J., & Roblin, N. P. (2010). 21st century skills. *Discussienota. Zoetermeer: The Netherlands: Kennisnet*, 23(03), 2000. Available online: <http://opite.pbworks.com/w/file/attach/61995295/White%20>
- Weise, M. R. (2020). *Long life learning: Preparing for jobs that don't even exist yet*. John Wiley & Sons.
- White, M. D., & Marsh, E. E. (2006). Content analysis: A flexible methodology. *Library trends*, 55(1), 22-45.
- Yıldırım, R. & Ortak, Ş. (2021). Ortaokul öğrencilerinin 21. yy. öğrenme ve yenilenme becerilerini kullanma düzeylerinin belirlenmesi. *Turkish Studies - Education*, 16(6), 2683-2701. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.51668>
- Yiğit, Y. (2021). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Öğrencilere Problem Çözme Becerisi Kazandırma Yeterliği Üzerine Bir Alan Araştırması (Türkiye Örneği). *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (53), 133-163.
- Yorulmaz, A., Çekirdekçi, S., & Önal, H. (2021). İlkokul matematik dersi öğretim programının 21. yy. becerilerine göre incelenmesi. *Yıldız Journal of Educational Research*, 6(2), 95-105.
- Young, M. (2018). What is a curriculum and what can it do?. In *Creating Curricula: Aims, knowledge and control* (pp. 18-24). Routledge.
- Yüksel, R., Yılmaz, M. & Kurt, M. (2023). İlkokul Fen Bilimleri 2013 ve 2018 Öğretim Programı kazanımlarının öğrenme ve yenilenme becerileri açısından incelenmesi. *Temel Eğitim*, 21, 28-41.
- Yürük, T. & Topchubaev, K. (2022). Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretim programlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (ÇÜİFD)*, 22 (1), 415-436. <https://doi.org/10.30627/cuilah.1100948>

Examining The Course Outcomes of The Religious Culture and Ethics Curriculum in Terms of 21st Century Skills

Gülseher Yurtcu & Osman Aktan

Extended Abstract

Introduction

The skills that people have are not enough today. This situation has led to some changes in the qualifications of people. Individuals now need skills to use the digital environment effectively, to have creative thinking, problem solving, oral and written communication skills, and to understand analytical thinking algorithms (Koçak et al., 2021). Systematic and planned acquisition of these skills by students is only possible through education (Ağaoğlu & Demir, 2020).

In today's society, where individuals are trying to gain learning autonomy and responsibility, more comprehensive goals are needed. Today, it is aimed to provide individuals with multifaceted skills such as cooperation, problem solving, communication, creative thinking, critical thinking, technological competence (Darling-Hammond et al., 2020). For example, cooperation skill is an important skill that also includes attitudes, values, cognitive skills and motivation for cooperation (Rychen & Salganik, 2003). It is aimed to provide students with these skills through the curricula prepared at each course level. One of these courses is Religious Culture and Moral Knowledge (RCMK) course.

When the related literature is examined, there are studies in which 21st century skills are addressed independently within the scope of Religious Culture and Moral Knowledge course. Within the scope of RCMK course, there are studies on sub-thinking skills such as critical thinking (Çetin, 2013; Demirel Uçan, 2022; Gök, 202; Karagöz & Doğan, 2016), problem solving (Yiğit, 2021). When the relevant literature is examined, although there are studies at the secondary education level, there is no comprehensive study that can be considered longitudinal in terms of curriculum analysis, which reflects the distribution of 21st century skills in curriculum outcomes according to levels in terms of 21st century skills, for the examination of primary and secondary school curriculum outcomes in terms of 21st century skills. In addition, although some studies have been conducted on 21st

century skills in religious education in secondary and higher education (Arıcan & Mutlu, 2023; Doğan, 2020; İder & İpek, 2023; Tosun, 2019), it is seen that the limited research at the primary and secondary school level is an important deficiency. In addition, the fact that this study has not been conducted in a process where 21st century skills are so popular today is seen as a deficiency in the field. It is expected that the findings obtained as a result of the evaluation of the reflection of 21st century skills in the outcomes of the RCMK curriculum are expected to contribute to program development studies in religious education. The findings on the reflection of 21st century skills in RCMK curriculum course outcomes from primary school to high school are likely to provide important contributions to teachers and curriculum development experts regarding the teaching of these skills in courses according to levels. In this context, the main problem of the study was stated as “To what extent do RCMK curriculum (4th-12th grade) course outcomes reflect 21st century skills?”.

Method

The research, in which it was aimed to examine the course outcomes of the RCMK (4th-12th grade) in terms of 21st century skills, was designed as a case study from qualitative research methods. In case studies, the subject or situation addressed is investigated in depth by dealing with different dimensions (Merriam, 2013). This research is within the scope of evaluative case studies in terms of case studies.

The data of the study consisted of the course outcomes of the Religious Religious Education Curriculum (grades 4-12). When the number of learning outcomes in the curricula was examined, a total of 214 learning outcomes were examined at different grade levels, 19 at the primary school level, 106 at the secondary school level and 109 at the high school level. Content analysis was used to analyse the research data. In order to measure the accuracy and compatibility of the comparisons of the outcomes and 21st century skills, the opinions of 3 field experts were also obtained. As a result of the opinions of the experts, the final form was given to the acquisition and skill table.

Results

It was determined that learning and renewal skills were represented and included most in the 4th grade outcomes of the 4th grade of RCMK, followed by life and career skills respectively. The dimension of information, media and technology skills was not represented in the curriculum. It was determined that the gains of the RCMK outcomes did not show a balanced distribution in terms of their reflection of 21st century skills.

It was determined that learning and renewal skills were represented the most in the 5th grade outcomes, while life and career skills and information, media and technology skills were represented in a more limited number in the outcomes. It is seen that learning and regeneration skills are represented the most in the 6th grade outcomes, while life and

career skills and information, media and technology skills are associated with one outcome each. It was determined that learning and renewal skills were represented the most in the 7th grade outcomes, while life and career skills and information, media and technology skills were not represented in the curriculum. It was determined that learning and renewal skills were mostly represented in the 8th grade outcomes, life and career skills were represented in only one outcome, and the information, media and technology skills dimension was not represented in the curriculum.

It was determined that learning and renewal skills were represented the most in the 9th grade outcomes, information, media and technology skills were represented in only one outcome, and the dimension of life and career skills was not represented in the curriculum. It was determined that learning and renewal skills were represented more in the 10th grade outcomes, life and career skills were represented in 3 outcomes, and information, media and technology skills were not represented in the curriculum. It was determined that only learning and regeneration skills were represented in the 11th grade outcomes, while information, media and technology skills and life and career skills were not represented. It was determined that only learning and regeneration skills were represented in the 12th grade outcomes, and information, media and technology skills and life and career skills were not included. It was determined that 21st century skills were not reflected in a balanced way in the 12th grade outcomes and only two skills were represented in the learning and renewal skills dimension.

Discussion and Conclusion

When the achievements of the Religious Education and Religious Studies Curriculum were examined, it was determined that 21st century skills were included in the achievements at the secondary school level at the highest level and at the primary school level at the lowest level according to the educational levels. In the high school level, it was determined that 21st century skills were included at a level close to the middle school level. In addition, when the results of the research were examined, it was determined that in the RCMK Curriculum consisting of nine grade levels, information, media and technology skills were not included in six grade levels (4th, 7th, 8th, 10th, 11th and 12th) and life and career skills were not included in four grade levels (7th, 9th, 11th and 12th).

It was determined that the 21st century skills were not represented in a balanced way in the course outcomes at all grade levels in the RCMK curriculum. Although the RCMK Curriculum was designed as a skills-based curriculum (MoNE, 2018a; 2018b), it was determined that 21st century skills were not reflected in the outcomes in a sufficient and balanced manner. As a matter of fact, it was determined that 8 sub-skills (problem solving, decision making, leadership and responsibility, information and communication technology literacy, productivity, accountability, social and intercultural skills) were not included in the outcomes at primary, secondary and high school levels. It was also found

that the number of learning outcomes that included cooperation, creativity and innovation skills was very limited. In different studies, similar to our research findings, it was determined that 21st century skills were balanced in course outcomes (Atlı, 2019; Bal, 2018; Bektaş et al., 2019; Belet Boyacı & Güner Özer, 2019; Eker & Akar Elekoğlu, 2020; Erdamar & Barası, 2021; Kayhan et al., 2019; Kurudayıoğlu Soysal, 2019; Yorulmaz et al., 2021).

According to the results of the research, it was determined that the 21st century skills were included in the RCMK curriculum, but a balanced distribution was not realized in terms of grade level and skills. In this context, it was suggested to include achievements reflecting 21st century skills in a balanced way according to the grade levels in the course outcomes in the RCMK curriculum. In the results of the research, it was determined that the RCMK curriculum, which consists of nine grade levels, did not include information, media and technology skills at six grade levels and life and career skills at four grade levels. It was suggested that information, media and technology skills, life and career skills should be included in RCMK curriculum course outcomes according to grade levels.